

VU Research Portal

Career preference of medical students and career choice of recent graduates

Soethout, M.B.M.

2007

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Soethout, M. B. M. (2007). *Career preference of medical students and career choice of recent graduates: Factors influencing the preference for a choice of a medical speciality in general and in public health in particular*. [PhD-Thesis - Research and graduation internal, Vrije Universiteit Amsterdam].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Samenvatting

Hoofdstuk 1: Introductie

Basisartsen die recent zijn afgestudeerd werken meestal enkele jaren voordat zij hun vervolgopleiding starten. Hun uiteindelijke beroepskeuze wordt dus enkele jaren uitgesteld. Tegenwoordig wordt een nauwere aansluiting tussen de initiële en medische vervolgopleiding nagestreefd, zodat afgestudeerden gedwongen zullen worden om hun uiteindelijke beroepskeuze eerder te maken.

Er zijn relatief weinig gegevens bekend over de factoren die meespelen bij de beroepskeuze van geneeskunde studenten en recent afgestudeerden in Nederland en op welke wijze faculteiten hun loopbaan advies voor studenten kunnen verbeteren. Het doel van de studies in dit proefschrift was om meer inzicht te verkrijgen in de factoren die meespelen bij de beroepskeuze van geneeskunde studenten en recent afgestudeerde basisartsen in Nederland, en met name die factoren die een rol spelen gedurende de opleiding en beïnvloed kunnen worden door de faculteiten of het beroepsveld. De focus was hierbij op student kenmerken, perceptie van kenmerken van het toekomstig medisch beroep, kenmerken van het beroep gerelateerd aan de beroepspreferentie en beroepskeuze van respectievelijk studenten en recent afgestudeerden. We waren met name geïnteresseerd in de factoren die meespelen bij de beroepskeuze voor de sociale geneeskunde, omdat slechts weinig afgestudeerden direct na het afstuderen in dit vakgebied werkzaam zijn en niet bekend is of deze lage preferentie al tijdens de basisopleiding begint.

Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek

In hoofdstuk 2 wordt een literatuuronderzoek beschreven dat gericht is op het identificeren van factoren geassocieerd met de beroepskeuze voor een medische specialisatie van recent afgestudeerde artsen in Europa. Uit dit onderzoek bleek dat de meeste studies van goede kwaliteit waren. Enthousiasme, eigen vaardigheden, interesse in de mens en familie omstandigheden waren de belangrijkste factoren geassocieerd met de beroepskeuze voor een medische specialisatie. Voor vrouwelijke artsen waren met name adequate werktijden en parttime werkmogelijkheden van belang. Zij waren ook minder zeker van hun beroepskeuze en maakten hun beroepskeuze op een later moment dan mannen. De meeste afgestudeerden met een voorkeur voor huisartsgeneeskunde ten tijde van het artsexamen bereikten ook

hun doel. Vrouwen met een voorkeur voor een klinisch specialisme hebben minder kans dan mannen om dit doel te bereiken.

Hoofdstuk 3: Factoren van invloed op de beroepskeuze

In hoofdstuk 3 wordt de beroepskeuze van recent afgestudeerde artsen in Nederland beschreven en de factoren die hierop van invloed waren. Afgestudeerden van twee faculteiten ontvingen hiervoor een schriftelijke vragenlijst.

Van de afgestudeerden was ruim de helft in opleiding tot een specialisme, waarvan circa 70% tot klinisch specialist, 20% tot huisarts en 10% tot sociaal geneeskundige. De andere helft van de afgestudeerden was niet in een medische vervolgopleiding werkzaam: 80% werkte als arts in een klinisch specialisme, 1% in de huisartsgeneeskunde, 15% in de sociale geneeskunde en 5% was elders werkzaam. De meeste afgestudeerden werkten fulltime maar zouden op termijn minder willen gaan werken. Fulltime beschikbaarheid was volgens klinisch specialisten in opleiding de belangrijkste aanvullende voorwaarde voor het verkrijgen van een opleidingsplaats en voor huisartsen en sociaal geneeskundigen in opleiding was dit de werkervaring na het artsexamen. Enthousiasme voor het vakgebied was voor klinisch specialisten en huisartsen in opleiding de belangrijkste factor in hun beroepskeuze voor dit discipline. Voor sociaal geneeskundigen in opleiding was dit het werken conform kantoortijden, met name voor vrouwen.

Hoofdstuk 4: Student kenmerken en beroepskeuze

In hoofdstuk 4 onderzochten we de associatie tussen biografische kenmerken, studieresultaten en preferentie voor een specialisme onder studenten in diverse stadia van hun opleiding. Een schriftelijke vragenlijst werd ingevuld door medisch studenten van twee Nederlandse faculteiten en vijf specialismen werden geselecteerd voor verdere analyse (huisartsgeneeskunde, interne geneeskunde, chirurgie, kindergeneeskunde en psychiatrie). Biografische kenmerken en studieresultaten werden gebruikt om een prognostisch model samen te stellen gerelateerd aan de beroepspreferentie van studenten. We vonden dat de medische achtergrond van de ouders en geslacht positief geassocieerd waren met de beroepspreferentie, met name voor huisartsgeneeskunde. Werkervaring in de gezondheidszorg,

persoonlijke ervaring met de gezondheidszorg en studieresultaten speelden een kleine rol in de beroepspreferentie van studenten.

Hoofdstuk 5: Co-schappen en de aantrekkelijkheid van het medisch beroep

In hoofdstuk 5 wordt de invloed van de co-schappen op de aantrekkelijkheid van algemene kenmerken van het medisch beroep beschreven. Een identieke schriftelijke vragenlijst werd ingevuld door studenten van een Nederlandse faculteit aan het begin en aan het eind van de co-schappen. We vonden dat de aantrekkelijkheid van de vereiste kennis en vaardigheden en aard van het medisch-professioneel handelen afnam tijdens de co-schappen, en er was geen verandering in aantrekkelijkheid met betrekking tot het type patiënten, soort contacten en aandoeningen en kenmerken van het dagelijks werk gedurende de co-schappen. Ongeveer de helft van de studenten behield hetzelfde belangstellingsniveau voor de diverse aspecten van het medisch beroep gedurende de co-schappen en de andere helft vertoonde een afname of toename, echter vaker een afname dan toename in belangstelling.

Hoofdstuk 6: Beroepskeuze voor sociale geneeskunde

In Hoofdstuk 6 onderzochten we de interesse in een carrière voor de sociale geneeskunde gedurende de basisartsopleiding. Een schriftelijke vragenlijst werd ingevuld door studenten gedurende twee opeenvolgende jaren van een Nederlandse medische faculteit. Drie sociaal geneeskundige specialismen werden vergeleken met het minst populaire specialisme, het meest populaire specialisme en het gemiddelde van alle specialismen tezamen. De beroepskeuze voor bedrijfsgeneeskunde en verzekeringsgeneeskunde was laag gedurende de gehele opleiding. Bijna 15% van de eerstejaars studenten gaf aan geïnteresseerd te zijn in de jeugdgezondheidszorg, hetgeen meer dan tweemaal zo veel was als de gemiddelde voorkeur voor alle specialismen tezamen. Dit percentage nam echter sterk af tijdens de opleiding en ten tijde van afstuderen was dit percentage lager dan het gemiddelde over alle specialismen tezamen.

Hoofdstuk 7: Kennis en perceptie van het beroep van jeugdarts

In hoofdstuk 7 wordt de voorkeur voor en aantrekkelijkheid van het beroep van jeugdarts door studenten beschreven vergeleken met praktiserende jeugdartsen. Medisch studenten en samenwerkende jeugdartsen van twee Nederlandse faculteiten vulden hiervoor een schriftelijke vragenlijst in. De studenten gaven hun voorkeur en kennis voor het beroep van jeugdarts en gaven aan in hoeverre aspecten van het medisch beroep van toepassing waren op het beroep van jeugdarts. Praktiserende jeugdartsen werd gevraagd in hoeverre deze aspecten van toepassing waren op hun dagelijks werk. Van alle studenten gaf 7% aan geïnteresseerd te zijn in het beroep van jeugdarts, en 4% gaf aan goede kennis van dit beroep te hebben, dit waren met name vrouwelijke studenten en 1^e jaars studenten. De juistheid van hun perceptie van het beroep werd nauwelijks beïnvloed door hun voorkeur van dit beroep en ook niet door hun gerapporteerde kennis van het beroep of ervaring in het co-schap jeugdgezondheidszorg. Degenen die van mening waren goede kennis te hebben van het beroep van jeugdarts hadden een grotere voorkeur voor dit beroep, maar deze subjectieve kennis was niet gecorreleerd met dat wat ze echt wisten van het beroep.

Hoofdstuk 8: Algemene discussie

Ons onderzoek laat zien dat diverse factoren een rol spelen bij de beroepskeuze van medisch studenten en recent afgestudeerde artsen. De mogelijkheid van parttime werk is nog steeds een belangrijke factor in de beroepskeuze voor een medische specialisatie volgens studenten en afgestudeerden. Dit zal wellicht ook invloed hebben op de beroepskrachtenplanning van diverse specialismen in Nederland in de komende jaren.

De preferentie voor een sociaal geneeskundig beroep is laag gedurende de basisopleiding en in het bijzonder de preferentie voor het beroep van jeugdarts daalt sterk gedurende de opleiding. Meer aandacht zou besteed moeten worden aan de attractiviteit van het beroep en de aantrekkelijkheid van studenten voor de dagelijkse praktijk van dit vak om het aantal studenten dat kiest voor sociale geneeskunde te doen toenemen, speciaal voor de jeugdgezondheidszorg.

Studentkenmerken, kenmerken van het specialisme en de aantrekkelijkheid van het beroep door studenten beïnvloeden de beroepskeuze van geneeskunde studenten in Nederland. Naar onze mening, zouden medische faculteiten niet alleen geïnteresseerd moeten zijn in resultaten bereikt door hun studenten, maar hebben ze ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een adequate beroepskrachtenplanning in de gezondheidszorg. Door factoren die een rol spelen bij de beroepskeuze op te nemen in de selectiecriteria van faculteiten bij de aanname van studenten zouden hierbij een rol kunnen spelen. Een nauwere aansluiting tussen de initiële en vervolgopleiding is nodig. Dat maakt het voor studenten en afgestudeerden belangrijk om een adequate beroepskeuze te maken, hetgeen een goed beroepsadvies inhoudt op een vroeg moment gedurende de opleiding die al start gedurende de basisartsopleiding. Tenslotte is adequate monitoring van studenten en afgestudeerden in relatie tot beroepskeuze noodzakelijk voor een goede beroepskrachtenplanning en beroepsadvies. Regelmatig longitudinaal onderzoek wordt daarom aanbevolen.